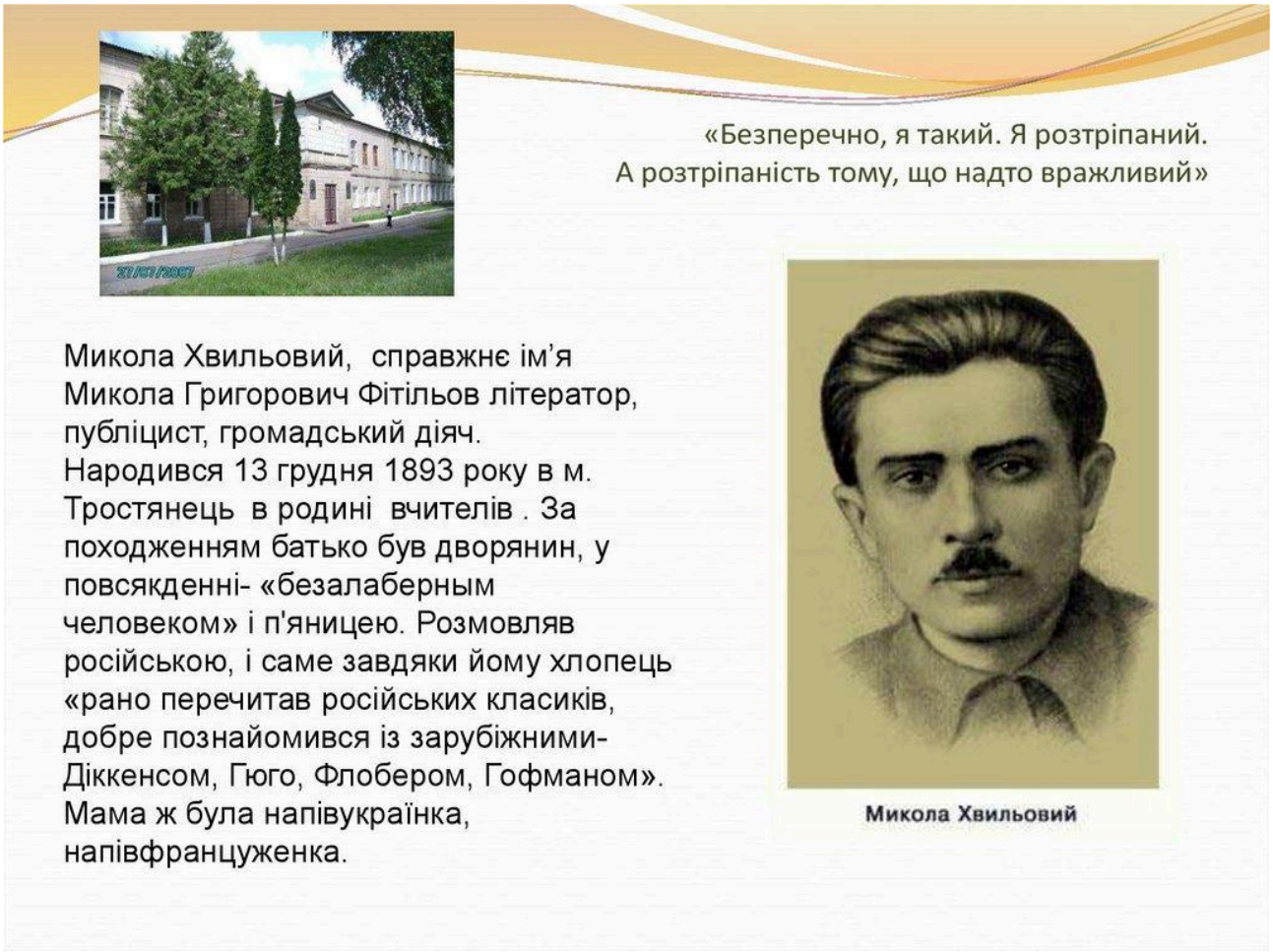
19.03.25р. 31гр. укр. літ.

Доброго дня! Тема уроку. Жанрово-стильове розмаїття. Життєвий і творчий шлях Миколи Хвильового (М.Фітільова). Провідна роль у літературно-мистецькому житті 1920-х років. «Я (Романтика)» - новела про добро в житті та в душі

Увага! Виконані завдання надсилати за електронною адресою: moshev2020@icloud.com

Теоретична частина

Біографія (скласти хронологічну таблицю)

Народився **Микола Григорович Фітільов** (таке справжнє прізвище письменника) 13 грудня 1893 р. в селищі Тростянець на Харківщині, нині райцентр Сумської області у родині вчителів. Закінчив Богодухівську гімназію.

Брав участь у першій світовій та громадянській війнах. Коли ж справді міг потрапити М. Хвильовий на фронт? На муштру потрібно було не менше як чотири місяці. Отже, частина, в якій перебував у грудні 1916 року Хвильовий,

могла вирушити на фронт найраніше в березні 1917 року, а на фронт прибути, принаймні в квітні-травні. Тобто тоді, коли фактично фронт, як активна бойова лінія, перестав існувати. Якщо Хвильовий і відчув деякий запах фронтових баталій, то, хіба, влітку 1917 року, коли короткозорий політик Тимчасового уряду Росії О. Керенський спробував активізувати фронт до наступу. Але, як відомо, з цього нічого не вийшло і фронт поступово почав розпадатись. Єдине, що правда: Хвильовий був свідком тієї особливої події революційної доби, коли мільйонові маси імперської армії опинилися в стані невиразності, а потім – хаосу й бездоріжжя. Він був також свідком і, можливо, й учасником творення українських частин на фронті. О. Ган твердить, що Хвильовий активно включився у той рух, виступав на армійських мітингах 14-ої дивізії, був обраний до солдатського комітету дивізії, де він, за своєю вдачею, керував культурно-освітньою комісією. Все це можливо. Але воно не підтверджене жодними документами, навіть свідченням самого учасника. Натомість свідчення про фронтове життя його таки є. Аркадій Любченко занотував розповідь Хвильового про те, як він на фронті писав у фронтовій українській газеті (можливо це був «Український голос», що виходив у Ризі 1917 року за редакцією С. Пилипенка) поезії і фейлетони, підписуючи псевдонімом «Дядько Микола». Отже, візьмімо до уваги: жодною своєю політичною та військовою діяльністю, навіть такою скромною, як членство у фронтовому солдатському комітеті, Хвильовий ніколи не хвалився. Значить – не було її. Вигадувати щось він не хотів. Натомість дрібну, але реальну творчість початківця в армійській газеті він згадував при кожній нагоді. 1919 вступив до КП(б)У. 1921 переїхав до Харкова і того ж року почав друкуватися. Активно заявив про себе, як один з організаторів літературно-художнього життя, член-засновник багатьох тогочасних літературних організацій – «Гарт» (1923), «ВАПЛІТЕ» (Вільної академії пролетарської літератури) (1925), «Пролітфронт»(1930).

Під тиском критики «Пролітфронту» Микола Хвильовий разом з Павлом Тичиною, Миколою Кулішем, Юрієм Яновським та ще 14 письменниками вступають до ВУСПП (Всеукраїнської спілки пролетарських письменників).

В 1920-ті роки повністю підтримує і впроваджує в життя політику «українізації». В своїх памфлетах виступав проти русифікаційного і «просвітянського» векторів розвитку української радянської культури під гаслами: «Геть від Москви!«, «Україна або Малоросія?», «Орієнтація на психологічну Європу».

Перед нами стоїть таке питання: на яку зі світових літератур взяти курс? В будь-якому випадку, не на російську. Від російської літератури, від її стихії українська поезія повинна втікати як можна швидше. Справа в тому, що російська література віками тяжіє над нами, як хазяїн положення, який привчив психіку до рабського наслідування.

Українське суспільство, зміцнівши, не примириться зі своїм фактичним гегемоном – російським конкурентом. Ми повинні негайно стати на сторону молодого українського суспільства, яке втілює не лише селянина, але і робітника, і цим назавжди покінчити з контрреволюційною ідеєю створювати на Україні російську культуру.

Європа – це досвід багатьох віків. Це не та Європа, якій Шпенглер оголосив «присмерк», не та, що гниє, і до якої вся наша ненависть. Це – Європа грандіозної цивілізації, Європа – Гете, Дарвіна, Байрона, Ньютона, Маркса і т. д. Це та Європа, без якої не обійдуться перші фаланги азійського ренесансу.

За ці погляди був підданий нищівній критиці: після листа Сталіна «Тов. Кагановичу и другим членам ПБ ЦК ВКП(б)У» від 26 квітня 1926 р. і послідуючій за цим серії розгромних статей в пресі московського та республіканського керівництва (боротьба з «хвильовізмом»). Через це в 1926–1928 роках змушений був публічно засудити свої погляди та відмовитися від них.

У грудні 1927 – березні 1928 перебував у Берліні та Відні. У січні 1928, перед поверненням в Україну, у листі до газети «Комуніст» засудив своє гасло «Геть від Москви!». Однак його покаяння було вимушеним і нещирим. Після повернення в Україну продовжував втілювати попередню ідеологічну орієнтацію ВАПЛІТЕ у створених ним журналах «Літературний ярмарок» (1928–30) та «Пролітфронт» (1930–1931). Після закриття обох журналів пробував писати, дотримуючись «партійної лінії», однак був майже цілком ізольований від літературного життя радянським режимом. На знак протесту проти голодомору 1932–33 та арешту свого приятеля Михайла Ялового (став початком нової хвилі масових репресій проти української творчої інтелігенції) 13 травня 1933 у Харкові покінчив життя самогубством. Смерть Хвильового стала символом краху ідеології українського націонал-комунізму й кінця українського національного відродження 1920–30-х. Твори та ім'я Хвильового залишалися забороненими аж до останніх років існування тоталітарного режиму в Україні.

Особисте життя

1919 року Микола Фітільов одружується з учителькою Катериною Гащенко. Будучи комуністом, рішуче відмовився вінчатися, чим викликав велике невдоволення матері дружини. На початку 1921 року залишає в Богодухові дружину та маленьку доньку і їде «завойовувати» Харків. З того часу повністю присвячує себе літературі.

Літературна діяльність

Цикли памфлетів М. Хвильового «Камо грядеши?», «Думки проти течії», «Апологети писаризму», полемічний трактат «Україна чи Малоросія?» сконденсували в собі все багатоманіття думок та ідейно-естетичних шукань періоду літературної дискусії в Україні (1925–1928 рр.). Ці публіцистичні твори (а також його роман «Вальдшнепи») викликали гостру реакцію вульгарно-соціологічної критики та партійних ортодоксів.

Центральною для Хвильового – полеміста та публіциста – була проблема історичного буття України, української культури. Заперечуючи москвофільські тенденції частини тогочасних літераторів, Хвильовий проголошував орієнтацію на Європу, на стилі та напрями європейського мистецтва. *«Від російської літератури, від її стилів українська поезія мусить якомога швидше тікати. Поляки ніколи б не дали Міцкевича, коли б вони не покинули орієнтуватись на московське мистецтво. Справа в тому, що російська література тяжить над нами в віках як господар становища, який привчав нашу психіку до рабського наслідування… Наша орієнтація – на західноєвропейське мистецтво, на його стиль, на його прийоми».*

Перші поетичні збірки М. Хвильового – «Молодість» (1921), «Досвітні симфонії» (1922), поема «В електричний вік» (1921), які були позначені впливами неоромантизму та імпресіонізму, дістали досить високу оцінку тогочасних літературознавців (С. Єфремов, Ол. Дорошкевич), але якнайповніше свій талант М. Хвильовий розкрив в жанрі новели чи оповідання (переважно короткого, з виразним лірико-романтичним чи імпресіоністичним забарвленням).

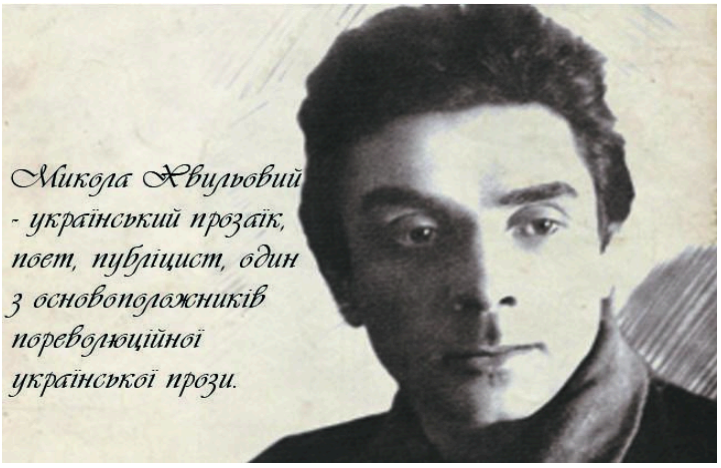
Збірка його прозових творів **«Сині етюди»** (1923) стала якісно новим етапом в розвитку тогочасної української літератури, відкрила для неї нові естетичні обрії. Центральною для творчої манери М. Хвильового залишається проблема людини, людини в її стосунках з революцією та історією, людини, яка спізнала весь трагізм буття сучасного їй світу. В людській масі, у вирі революційних подій письменник виокремлює, найперше, людську індивідуальність з її пориваннями до високої, часом недосяжної мети, однак він не заплющував очей і на драматичну невідповідність проголошуваного високого ідеалу та його реального втілення. Романтично забарвлені герої Хвильового найчастіше вступають у гострий конфлікт із своїм часом, його одновимірною буденністю. Редактор Карк – головний герой однойменної новели – лише в своїх мріях повертається до часу національної революції, коли світ існував ще в своїй цілісності, не розірваним між мрією та реальністю.

Але його персонажі – це не лише жертви історії, часом вони самі, своїми діями спричиняють її трагедійність. Конфлікт гуманізму та фанатизму осмислюється тут в усій своїй повноті. Для чекіста – головного героя новели «Я (Романтика)» – такий конфлікт постає в своїй особливій гостроті: в ім'я абстрактної ідеї, в ім'я доктрини він має власноруч розстріляти свою матір, але знищення іншої особистості – це водночас і знищення свого людського єства, в такій ситуації неминучого вибору перед героєм постає дилема: самознищення чи відродження людського, гуманістичного начала, відродження, найперше, в собі самому. Емоційне враження від твору посилюється й тим, що це – сповідь героя, розповідь від першої особи.

Взагалі, для М. Хвильового було характерне руйнування традиційних сюжетно-оповідних моделей української прози. Система розірваних фраз, мальовничі епітети, своєрідна ритмічна організація прози – це ознаки його лірико-орнаментальної манери письма. Саме такий стиль характерний для

більшості його новел та оповідань, він допомагає автору радикально розірвати з елементами народницько-просвітянської традиції.

Однак письменник змушений був існувати в умовах творчої несвободи. Хвильового звинувачували в антипартійності, «українському буржуазному націоналізмі», «намаганні відірвати українську культуру та літературу від культури російської». В атмосфері шаленого цькування, передчуваючи наближення тотального терору, М. Хвильовий покінчив життя самогубством 13 травня 1933 року.

Микола Хвильовий – основоположник течії активного романтизму та пролетарської поезії. Автор поетичних збірок «Молодість» (1921), «Досвітні симфонії» (1922), збірок оповідань «Сині етюди» (1923), «Осінь» (1924), романів «Вальдшнепи», «Санаторійна зона», «Сентиментальна історія». Виступав за утвердження у новій пролетарській культурі високих естетичних ідеалів замість насадження масовості (лінія, яку проводили «Гарт» та спілка селянських письменників «Плуг»). Своїми публіцистичними та критичними працями (серія «Камо грядеши?» 1925; «Думки проти течії» 1926; «Апологети писаризму» 1926) зініціював літературну дискусію 1925-28. Під час неї висловив вимогу перед новою українською літературою перестати наслідувати Москву й орієнтуватися на «психологічну Європу». Вважав, що на зміну провідній ролі Європи в культурному процесі має прийти «євразійський Ренесанс», в якому провідну роль відводив новій українській культурі. Його літературне гасло «Геть від Москви! Дайош Європу!» набрало політичного звучання. З позицією Хвильового солідаризувались українські націонал-комуністи, літературна група «неокласиків» на чолі з М. Зеровим та широкі кола національно свідомої української інтелігенції. У листі «Тов. Кагановичу та іншим членам ПБ ЦК ВКП(б)У» від 26.4.1926 Й.Сталін вказав на виступи Хвильового як прояви поширення антиросійських настроїв в Україні. Лист став сигналом для гострої критики з боку московського та республіканського керівництва (виступи та статті Л. Кагановича, А. Хвилі, В. Чубаря, Г. Петровського). Разом з О. Шумським і М. Волобуєвим був трактований як провідний ідеолог однієї з трьох течій нац. ухильництва всередині комуністичної партії («хвильовізму», «шумськізму» і «волобуєвщини»). Намагаючись врятувати ВАПЛІТЕ від розпуску, Хвильовий

1926 визнав свої «помилки», а в січні 1927 погодився на своє виключення з організації.

Із роману Івана Багряного «Сад Гетсиманський» *«...і раптом... - побачив свого вчителя і натхненника! Ось на цім самім місці він стояв разом з другим. Низенький, сухорлявий, з великими очима, з широкими чорними бровами і смутний - смутний. Вони ждали на вінду, викликані, очевидно на черговий контроль до цієї установи, що хоч і не була культурно - мистецькою інституцією, але завідувала душами всіх митців і романтиків. Це був Микола Хвильовий. Бог, на якого Андрій молився з усіма своїми товаришами.»* (Йдеться про зустріч Багряного з Хвильовим під час першого арешту у будівлі НКВС на вулиці Совнаркомівській в Харкові).

Новела М. Хвильового "Я (Романтика)" https://www.youtube.com/watch?v=W4uAe5HN9g8

- це зображення антигуманного і антинародного характеру революції і громадянської війни. Митець аналізує суперечність служіння абстрактній ідеї, що вимагає зректися власного я, зректися всього людського. Тому долі героїв новели, як і доля самого автора, трагічні. Головний герой новели не має імені. Мабуть, М. Хвильовий хотів цим підкреслити типовість цього образу для 20-х років XX століття. Головний герой "я" - керівник однієї з більшовицьких трійок, що вершать революційне "правосуддя", розстрілюючи сотні інакомислячих. Це революційний фанатик, який свідомо вбиває в собі все людяне, щоб стати "справжнім комунаром". Убивство революціонером-фанатиком своєї матері – це показ трагічної суперечності між мрією і дійсністю, це – антигуманний вчинок, який ніколи і ні за яких обставин не може бути виправданий чи зрозумілий. Засліплений мрією про загірну комуну, головний герой разом із іншими персонажами новели знищує все дороге і близьке, все найцінніше в цьому світі – людей. Герой відчуває, що стирається грань між добром і злом, між гуманізмом і фанатизмом. Герой усвідомлює і своє внутрішнє роздвоєння: "Я – чекіст, але я і людина". Як на мене, то я зрозуміла так, ніби М. Хвильовий хотів сказати нам, читачам, що чекісти – це нелюди, бо вони переступали через трупи, йдучи до недосяжних ідеалів. Але вірні соратники "чорного трибуналу" допомагають ліричному героєві позбутись вагань, і те, що герой вбиває свою матір, свідчить, що фанати революції перемогли.

М. Хвильовий, осмислюючи жорстокість революції і громадянської війни у своїх творах, усвідомив власну трагедію. А коли зрозумів, то зробив єдино можливий для цієї безкомпромісної людини вибір - на відміну від своїх героїв, він спрямував маузер собі у скроню.

Але М. Хвильовий залишив нам свої твори, які мають символіку долі як митця, так і того часу. Безвихідь, блукання героя, втрата ним орієнтира, повтори "Я йшов в нікуди", "Я остаточно збився з ніг" – це моральна дезорієнтація не тільки головного героя, а й усього суспільства.

Перегляньте. Я (Романтика) - Микола Хвильовий - аналіз та зміст скорочено. https://www.youtube.com/watch?v=gNWcjDqARno

Образи чекістів.

Охарактеризуйте образи твору, підкреслюючи лаконізм авторських характеристик.

Мати (матір Марія – Божа й вселюдська мати – центральний гуманістичний символ новели, символ надії, любові, життя, материнського всепрощення);

Доктор Тагабат (доктор Тагабат – "людина з холодним розумом і каменем замість серця", безглуздо жорстокий п'яниця й людожер);

Дегенерат (дегенерат – вартовий революції з душею "палача з гільйотини");

Андрюша (Андрюша – людина з нормальною психікою, "чекіст мимоволі");

Інсургент "Я" "Я думаю: так треба", "Я" – "м'ятежний" син – "чекіст, але й людина", главковерх трибуналу, який хотів зробити Месію з ЧК, комунар, що у вогні фанатизму вбиває рідну матір і відтоді вже остаточно не людина, а тільки чекіст.

Практичний блок

- **Яка найголовніша проблема твору? (** ***вбивство матері)***
  Герой убиває свою матір. Я попрошу зачитати уривок вбивства матері.
  (уривок „Здіймалися огні…горіли озера загірної комуни”.)
  Зверніть увагу, що головний герой убиває матір на узліссі. Узлісся, згідно з міфологічними уявленнями, — «домівка зла». Зупинка «в місці зла» — просторі узлісся — означає остаточну катастрофу героя.

  Людина завжди стояла перед проблемою вибору. Главковерх чорного трибуналу служить благородній справі : його кличе „загірна комуна” – країна щастя і благодаті для всіх голодних і спраглих. Але це – мрії, насправді герой іде в нікуди, до цілковитої безвиході. Але хто мав право тоді судити солдата революції за вбивство матері? Ніхто, окрім власної душі. А душа ця – роздвоєна: Я – чекіст, але я й людина. Така людина позбавляється людської моралі й навіть природного інстинкту – любові до матері.
  А на мій погляд, це дуже слабка людина, такі навіть не намагаються шукати іншого виходу. Він прийняв нав’язану йому ідею і не захотів шукати нічого іншого для себе, бо це занадто складно, бо треба боротися з собою. Набагато легше просто розстріляти, і – все. Все закінчилось, і не треба думати, хвилюватися… А вбивши свою матір, він довів вірність ідеї, втративши людське єство.
  Образ Матері можна сприймати ще й як символ. Як ви думаєте, що це за символ?

Чи можна виправдати вбивство насвятішої людини – МАТЕРІ? НІ!

- **Давайте винесемо вирок главковерху чорного трибуналу.**
- **Суд сучасності над чекістом Я**
  Секретар
- Встати, суд іде!
  Суддя
- Судом сучасності слухається справа №13. Підсудний Я. Прокуроре, вам слово.
  Прокурор
- Підсудний Я зввинувачується у вбивстві матері, розстрілі групи черниць, сім’ї польського шляхтича та родини безвинних теософів.
  Суддя
- Сторона обвинувачення, у вас є свідки?
  Прокурор
- Так, Ваша честь. До зали суду запрошуються свідки: княжа родина польського шляхтича.
  Князь
- Я, князь ----нский звинувачую підсудного в розстрілі своєї сім’ї: дружини та двох дітей. Ми ні в чому не винні. Наш маєток Він перетворив на фанатичний палац, у якому засідає садизм, в якому разом зі своїми товаришами він вершить свій чорний трибунал. Дивлячись на наші портрети, убивці спокійно із насолодою п’ють вино, а на столі з червоного дерева під оксамитовим килимом підписують папери на розстріл.

Він винен у смерті моєї сім’ї.

Прокурор

- Можете сісти. До зали суду запрошується сім’я теософів.

Молоді чоловік і жінка

- **Чоловік**. Уночі на приватній квартирі в нас було зібрання. Увірвалися люди й привели нас в ЧК. Ми теософи, шукаємо нової правди. Назріває час приходу Месії. А він хоче зробити Месію з ЧК. Я падав на коліна і просив милості. А він вдарив мене ногою.
- **Жінка**. Я плакала й простила помилувати нас. Я мати трьох дітей. Але він наказ нас розстріляти. Він винен в тому, що наші діти залишилися сиротами.
- **Прокурор**
- Можете сісти. До зали суду запрошується група черниць.

Черниці

- Разом з його матір’ю ми ходили до монастиря. Ми молилися Богу, а площі вели агітацію проти комуни. Нас заарештували. Він наказав нас розстріляти. Його посібники виконали вирок за містом в бору. Там він убив і власну матір. Він винен у смерті тисячі людей.

Прокурор

- Можете сісти. До зали суду запрошуються товариші підсудного: доктор Тагабат, дегенерат та Андрюша.

Доктор Тагабат

- Я доктор Тагабат – його хазяїн, його звірячий інстинкт. Він, цей главковерх чорного трибуналу комуни, нікчема в моїх руках. Він віддався волі хижої стихії. Він фанатик комуни. Ця безглузда звіряча жорстокість була його дорогою до загірної комуни. Я завжди стежив за ним, я випробовував його. Я привів його матір до нього. Він міг її відпустити. Але він цього не зробив. Вбивство матері – це його свідомий вибір. Він хотів й мене прикінчити, але він жалкий нікчема. Він революційний романтик.

Дегенерат

- Я – дегенерат – вірний вартовий пес революції. А це мої товариші з ЧК. Ми разом вбивали людей. Я частина його злочинного Я, я палач з гільйотини, я сторож його душі. Ми – новий сенедріон, чорний трибунал комуни. Ми вершили світле майбутнє. А якою ціною, для мене немає значення. Мета виправдовує засоби.

Андрюша

- Я комунар Андрій прийшов в ЧК проти власної волі. Я був незгодний з безглуздими розстрілами. Я не розписувався під вироком «Розстріляти», а лише ставив химерний ієрогліф, хрестик. Не можна вбивати безвинних людей. Так нечесно, комунари так не роблять! Це вакханалія! Я хотів втекти на фронт, так він залякував мене розстрілом. Я хотів відпустити його матір з-під варти, а він сказав, навіщо ця мелодрама. Він не людина. Він убивця. А я таки втік на фронт подалі від цього чорного трибуналу фанатиків.

Суддя

- Сторона обвинувачення, у вас ще є свідки?

Прокурор

- Ні, ваша честь.

Суддя

- Слово надається стороні захисника. У вас є свідки?

Адвокат

- Так, ваша честь. До судової зали запрошується мати підсудного, Марія.

Мати

- Мій м’ятежний сину. Ти зовсім замучив себе. Це я, твоя зажурена мати з очима Марії. Я забрала з собою твій неможливий біль, твою незносну муку. Я ходила до монастиря, щоб відмолити твої гріхи. Я ще один кінець твоєї душі. Його світла, чиста частина, якої ти немилосердно позбувся.
  Але ти ні в чому не винен. Якби ти не вбив мене, доктор Тагабат розстріляв би тебе за слабодухість. Мій м’ятежний сину. Це фанатизм революції зробив тебе таким. Жорстокий час, жорстокі люди. Твоє я розкололося. Ти обрав не той шлях. Людині властиво помилятися. Але ще не пізно. Покайся в гріхах. Завжди є вихід. А я виправдовую тебе, мій м’ятежний сину, бо я твоя мати.

Адвокат

- Ваша честь. У захисту є ще один свідок. Це см Хвильовий. І це я. я звинувачую себе в тому, що створив цього фанатичного монстра революції. Виходить, що я о батько цього комунара. Його звірства – і мій гріх. Я сам романтик і теж вірив в «загірну комуну», вірив так божевільно, що можна було вмерти. Тому я й написав цю новелу. Я був мрійником, але не чекістом. Та мої ідеали виявилися фальшивими. Я не знав, проти кого я буду бунтувати, але я вже знав, так жити далі не можна. Дійсність не відповідала моїм мріям. І я свідомо пішов з життя. Але залишився мій твір, як престорога майбутнім поколінням, як згубно впливають на людину утопічні ідеї революції, як руйнується мораль і знищується духовність. Жодна благородна мета не може виправдати вбивство матері, розстріл тисячі людей. Зрозумійте, люди! Фанатизм - не гідне людини явище.

Я

- Ваша честь. Прошу надати мені слово. Усе, що тут говорили свідки, є правда. Я підписуюсь під кожним їх словом. Я власними руками вбив матір, Я винен у розстрілі групи черниць, сім’ї польського шляхтича та родини безвинних теософів. Це я главковерх революції віддавав накази і підписував папери на розстріл тисячі людей. Тьма убитих на моїй совісті. Так, я фанатичний фанатик, я чорний трибунал комуни, я бандит-інсургент. Але всі ви! Ви частина мого злочинного Я: і жорстокий доктор Тагабат, і безпощадний дегенерат, і цей наївний комунар Андрюша. Усі ви винні в тому, що я став таким. Ви кажете, мамо, я мав вибір. Ні! Його в мене не було. Жахливий час! Не я уб’ю, мене б убили! Я, сліпий фанатик революції, заради мрії про загірну комуну вбив єдину світлу частину свого буття – рідну матір, прообраз божественної Марії. Вже не піду я на край гОрода злочинно ховати себе в теплих обіймах неньки. Тепер я нікому, ніколи й нічого не скажу, як розкололося моє власне Я. Я - чекіст. Я – не людина. Волохата силуета Антихриста знайшла - таки свою жертву. І ця жертва Я. Я хотів зробити Месію з ЧК, але мрія про загірну комуну не стала для мене раєм. Я перетворився на демона революції і впав у прірву пекла. Я йшов в нікуди. Тихі озера загірної комуни згоріли на попіл. Я винен, ваша честь. Виправдання мені немає.

Суддя. Вислухавши обидві сторони, суд сучасності постановив: засудити підсудного Я на довічне ув’язнення з відбуванням строку на сторінках новели Миколи Хвильового «Я(Романтика)» та вивченням його в шкільній програмі, як страшне нагадування та пересторогу майбутнім поколінням, до чого може призвести людину фанатичне захоплення ілюзорними ідеями.

Домашнє завдання

1. Опрацювати відповідний матеріал підручника.
2. Написати твір-роздум на одну з тем:
- «Конфлікт фанатизму і людяності у новелі
М. Хвильового "Я (Романтика)»;
- «Чи завжди за людською подобою ховається людина?»
- Напишіть фанфік (сіквел) продовження новели «Я(Романтика)»
- Вирок сучасника для чекіста Я